

מסורת הש"ס

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ד.

עין משפט
גו מצוה

לג א מ"י פ"ג מהל'
נביחה הלכה ט פמג
שעין קיה טור ש"ע מ"ח
פ"י שמע פט"ף ד'
לד ב מ"ב סע הלכה ט:

מ"ד' יהוה אעבד ואמה. ולא כפירוש רש"י שפירש משום דמגן
בהמוכל (לקמן דף טו.) עבד ואשה פגיעתן כו' דל"כ ה"ל
למיעקט עבד ואשה אלא מפרש ר"ת דנקט עבד ואמה משום דקאפי
אמתני' דסוק מסכת דים ועעמא משום שמה יקניטו רבו דבסמין

מפורש הס: לאו אע"ג דכוונתו
להויק אפ"ה פטורין. וז"ת עבד
ואמה גופיה יליף מק"ו דען להחמידי
כיון דאכתי לא ידע טעמא דשמא
יקניטו רבו וע"ק כיון דידע רשא
דמתמינן למסכת דים (פ"ד מ"ו)
ואשה א"כ מסתמא ידע סיפא וע"ק
דעבד ואמה כשאין טוונתן להויק נמי
פטורי וז"כ מאי מייתי וי"ל דשפיר
הוה ידע המקשה טעמא דשמא
יקניטו רבו ואפ"ה פריך כיון דעבד
ואמה פטורין ואפילו בלין טוונתן
להויק ואע"ג דלא שייך טעמא דשמא
יקניטו רבו דאנוס הוא (דלפעמים
למכוונתו ואמרו לא נמכוונתן לכך
פטורי ככל ענין נמצא שכוונתן
גורס הפטור ה"ר קרן שכוונה להויק
יש לנו לפטורו ורז אפי' דלפילו
בלין טוונתו להויק איכא טעמא דרבה:
בשהויק חב המויק כו'. לא
היינו כשהויק קמא
אלא מלידך כשהויק מרבה לה:
למחשביה בהי' פוערין כו'.
ושמואל ס"ל דלא
ה"ל לאשמועינן כפיסא כיון דלא
אשמעין שום חידוש טפי מצרישא
אבל שן ורגל אע"ג דמנא ליה צרישא
מנא ליה כפיסא גבי מועדין משום
חידוש דמפרש הון מועדת לאכול
את הראוי לה והרגל מועדת לשבר
דרך הילוכה וקרן נמי מנא ואע"ג
דמנא צרישא כשהויק חב המויק
לאמרי קרן מ"מ מנא ליה כפיסא
משום דמיני ליה גבי חמשה תמים
מש"ה מנא ליה נמו כבדי מועדין
ואי"ת אמאי לא חשיב אש ובור גבי
מועדים וי"ל דלא חשיב אלא בעלי
חיים אבל צור ואש כן לי פסע
לראשונה כמו פסע ג' ד'.

בראי אדם בשמים את
הבופר. הקשה ריב"ז מאי
מומרא היא זו האי דלין משלם את
הכופר משום דקיס ליה בדרבה
מיניה ומירך דשוגג נמי פטור
מדמנא דבי חזקיה ואורי' דלאו
פרכא היא כלל דלא מפטר משום קיס

ליה בדרבה מיניה וכלן נמי אין שייך להוכיח מנא דבי חזקיה דלקמן
כפ"ד (דף טו.) משמע ד'דאי לאו קרא דעליו ולא על האדם היה ליפנין
אדם משור שיתחייב מיד מיתה וכופר ומעליו פטרי ליה אפילו שוגג
דומיא דשום) דלין מיד לבור ומנא דבי חזקיה דפטור אפילו שוגג היינו
ממון שהויק בשעת חיוב מיתה ולאפוקי ממאן דדריש כפ' אלו נערוות
(בבבוח דף לה.) וסע) הא אם יהיה אסון לא יענש דרוקא דין אסון אלא
חזקיה ואשמועינן לאו דוקא דין אסון לא יענש אלא אפי' שוגג לא יענש:
ב"ין דבייף ופשיט אורחיה הוא. גירושלמי יש דישן לא מחייב
אלא כשהשכיב עגמו אלל הכלים אבל אם יען והציחו כלים אללו
ושברן פטור דהס גרמו לו וכן אם היה יען והלך חבירו לישן אללו
והויקו זה את זה הראשון פטור והאחרון חייב: ולפעמין. פירוש
אפילו תימא מצעה זה הסן: אדם ששירד גופו עליו. מכלן
משמע דלא גרסינן בנמתי' וממונא) מדלא פריך נמי הכי אדם ממונו
הוא ומש"ה אין גרין למתקו דפירשמי לעיל (ג.) ד"ה ומתקו:
ואימא

ולא ראי הון שאין כוונתו להויק כראי הקרן
מיניה ולהכי פריך ולא ק"ו הוא כל שכן דמשום האי טעמא נפיק
קרן משן. וה"ה נמי דקא פריך אטעמא קמא דאי כמד קרן הוה
נפקא שן מיניה בנ"ו ומה קרן שאין טעמא
ליכא למרזוי דהכי מפרשא מילתא
דכר יהודה לא ראי הקרן שאין
הנאה כו' ואי כמד שן לא אחיז קרן
מיניה ולא ראי הון שאין כוונתו
להויק כו' ואי כמד קרן לא אחיז
שן מיניה ולא מיקסי מידי האי לאו
מילתא היא שאין זה לשון הש"ס אלא
ההוא דבעי למיגמר חכריה מיניה
נקיט צרישא כדקמני ממני' לא זה
זה שיש בהן רוח חיים כהרי האש
שאין זו רוח חיים ואי כמד הני תרמי
לא אחיז אש מתחייבו אלמא כל
הכא דקמני לא ראי זה כדאי זה
ההוא דבעי אגמורי חכריה מיניה
נקיט צרישא כדקמני ממני' וה"ק לא
ראי זה כדאי זה אין דין הכתוב זה
ראי לנהוג כזה: אינטיריך. למיכבז
קרו: אפ"ה פטורין. כדלמנין כפ'
המוכל (לקמן דף טו.) העבד והאשה
פגיעתן רעה המוכל בהן חייב וכן
שחכנו לאחרים פטורין: לאו טעמא
דכא א"כ כהו. דאי מיחייבת ליה כל
שעה שזכיעיטו רבו וילך וידליק גדישו
של חבירו כדי לחייב את רבו: אלא
פריך ואימא הכי. לא ראי השור
כדאי המנעה דקמני בנמתי' ה"ק לא
ראי הקרן שכוונתו להויק כהרי השן
שאין כוונתו להויק אלא להנאתה
ממכוונת הלכך אי כמד קרן לא הוה
נפיק שן מיניה: ולא הרי הון שיש
נמצא להויק כהרי סקרן כו'. ואי
כמד שן לא אחיז קרן מיניה: ורגל
מאי. עבד ליה מנא דממני' דלא
מני: שירייה. בנמתי: וה"ק. הך
דקמני ממני' לא הרי השור כהרי
המנעה ה"ק כו': רגל הויקא מניו
הלכך לא אחיז שן מיניה: רגל ובור
שן ואש מועדין מתחילתן לשלם נוק
שלם דלא פליג רחמנא בין חס למועד
אלא בנניחה: שור המויק צרישום
בניוק. שנכנס לרשות הניוק ונגח
שס את שורו ואע"ג דחס הוא משלם
נוק שלם. וקמנא כר"ע דלמיר לקמן
(דף טו.) משונה קרן צרישום הניוק
נוק שלם משלם: בניוק ממונו.
בנוקין שממונו מויק מיירי רישא:
בנוקין גופו. שהוא עצמו מויק לא

מיירי: הא קמני אדם. כפיסא ולמה ליה למימני צרישא: למיפשטיה
כבדי מועדין הוא דאפא. דקמני חמשה תמין וחמשה מועדין וקמשיב
לכו ואולי: ומאי לא הרי. דקמני בנמתי' לא הרי השור כהרי המנעה
לכך דלמיר מנעה זה אדם: שור מועד שנגח אדם ומת משלם כופר
הלכך אי כמד שור לא אחיז אדם מיניה דלמיר שהרג את חבירו
צמוד והרג כשוגג גולה ואינו משלם כופר: אדם המוכל בחבירו
חייב בדרבה דברים צער ריפוי שנת ונזשת אבל נוק לא קא חשיב
שור נמי נוק משלם אבל כהך ארבעה דברים אינו חייב כדמסיק
בשילהי כ"ד הרגל מועדת (לקמן טו.) דלמירי' כי יתן אש מוס בעמיתו)
אש בעמיתו ולא שור בעמיתו: וקא פריך הנה השור כו'. לכך דלמיר
מנא שור וכל מילי שור היכי מני למימני בנקן דרכו להויק. ולשמאל
ליכא למיפריך דרגל וחצי דרכו לילך ולהויק: דבייף ופשיט. את
רגליו: אורחיה הוא. לשבר כלים שבלד מרגלומיו: וקא פריך מאי
האי דקמני ושמיירן עיך. לשון זה אינו שייך אלא בניוקי ממונו:
ה"ה

(6) [קיס פ"ד מ"ז].
(7) [וקלע ד"ו]. (8) [ש"י]
תוס' פסחים ג'. ד"ה אלא).
(9) ועי' גמרא' שם אלא).
מחירונן של תוס' ונפטר
פ"י, (ט) [נפ"ס דשור].
(10) [נפ"ס דשור].
(11) [נפ"ס דשור].
(12) [נפ"ס דשור].
(13) [נפ"ס דשור].

גיליון הש"ס

תוס' ר"ה כשהויק בו'
אלא מיידי. דלקמן דף ט
ע"ז ועי' לקמן דף יג ע"ב
נמוס' ד"ה נשוקין:
שם ר"ה בראי בו' רלא
שפיר משום קולב"ם. מי
לקמן דף י"ג ע"ב ר"ה
משפ"כ נאש: בא"ד ראי
לא קרא רבלי' מי כפרי'
יבאום לל"ס פ"י ח':

רבינו חננאל

והוא ה"סן שן אין כוונתו
להויק אלא לאכול
להנאתה. קרן טעמא
להויק ואין לה הנאה. ואי
למירך פטור ואמה דפטור
מיימה. ודחי לה רב אפי'
אנו כדבד ואמה לאו טעמי'
רבה אית בה מתמינן (6)
כפיין מסכת דירי חאבור
בעבור ואמתי שיש בהן
דעה שאם יקניטו ילך
וידליק גדישו של חבירו
ונמצא מחייבו כלל יום.
ולא עמד זה התיורין
ונדה. והיך רבא הכי
תנא שור לרגלו ומנעה
לשני כו' וקרן מאי שיריה
מאי טעמא שן ורגל
מועדין מתחילתן וזו חמי'
לכו צרישא קרן דהוא חס
ולכי סייער הוי ליה מועד
תנא ליה כפיסא כשהויק
חב המויק לאמרי קרן.
ושמואל מאי טעמא לא
אמר כרב אמר לך אדם הוא
קמני ליה כפיסא דממני'
הוארם ואמאי לא תנא ליה
ברישא ובניוקי ממונו
קמירי. בניוק גופו לא
קמירי. רש אומר
הלכה כשמואל. ורב אמר
לך אדם הוא דקמני ליה
כפיסא ליתחייבה כבדי
מערין הוא דאחא מאי לא
(ראי) (הרי) (לא ראי)
(נאקמין) רבי קאמר לא
ראי השור שמשלם את
הכופר בו הצד השוה
שבחו שדרכן להויק. שור
דרכו להויק בפתור. אדם
דרכו להויק בייסן.
ושמירן עיך אדם
שמירן גופו עליו הוא.
ושירן בו' אבדו דאמר
לתנא תני אדם שמירן

(6) [ש"י תוס' ד"ה מיד
ד"ה].